

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 13Csp/97/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119207968
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Revický
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2022:8119207968.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom Mgr. Petrom Revickým v právnej veci žalobcu: Intrum Slovakia s.r.o., Mýtna 48, 811 07 Bratislava, IČO: 35 831 154, zastúpeného JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom, Mýtna 48, 811 07 Bratislava, proti žalovanému: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX C. D. X, o zaplatenie 1.487,13 Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Konanie v časti o zaplatenie 218,37 s úrokom z omeškania od 21.03.2019 do zaplatenia a v časti o zaplatenie 20,10 Eur s úrokom z omeškania od 21.03.2019 do 24.06.2019 z a s t a v u j e .

II. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 574,82 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 21.03.2019 do zaplatenia, a to v mesačných splátkach vo výške 50,- Eur mesačne vždy do 10.-teho dňa v mesiaci počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku s následkom straty výhody splátok tak, že omeškanie s plnením čo i len jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia.

III. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

IV. Náhradu trov konania stranám n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou súdu 26.4.2019 sa právny predchodca žalobcu Všeobecná úverová banka, a.s. domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu 1.487,13 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od 21.3.2019 do zaplatenia a trovy konania.

2. Žalobu odôvodnil tým, že žalobca je bankou, a že medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom bola dňa 11.12.2015 uzatvorená zmluva o vydaní a používaní kreditnej platobnej karty E., A., na základe ktorej sa žalobca zaviazal poskytnúť žalovanému kreditnú kartu, ku ktorej viedol účet č. XXXXXXXXXXX. Tvrdil, že žalovanému bol poskytnutý úver s dohodnutým úrokom vo výške 22,80%. Ku dňu vystavenia výpisu z kartového účtu mal žalovaný schválený úverový rámec vo výške 600,- Eur a bol povinný žalobcovi platiť štandardnú mesačnú splátku vo výške 20,- Eur. Ďalej žalobca poukázal na to, že banka je povinná v zmysle zákona o bankách a opatrenia Národnej banky Slovenska zo dňa 16.1.2004 o primeranosti vlastných zdrojov financovania bánk (č. 36/2004 Z.z.) viesť a evidovať vybrané pozície a obchody v bankovej knihe. Uviedol, že v zmysle zmluvne dohodnutých podmienok (pozn. súdu: ktorých dojednanie nijako nešpecifikoval, a nie sú uvedené ani v predloženej zmluve) správca po skončení príslušného mesiaca vystaví a odošle klientovi informáciu z informačného systému banky („výpis z bankovej knihy“) o obratoch, a že klient automaticky potvrdzuje informáciu o obratoch, ak do 15 dní odo dňa vystavenia nedoručí správcovi písomnú reklamáciu. Dlžný zostatok je celkový debetný zostatok na kartovom účte po zaúčtovaní transakcií, úrokov a poplatkov spojených so správou a používaním

karty, vrátane kompenzácie poistného plateného bankou v súvislosti s poistením. Posledný kalendárny deň v mesiaci je kartový účet zaťažený úrokmi vypočítanými štandardnou úrokovou sadzbou a úrokmi vypočítanými sankčnou úrokovou sadzbou, prípadne je v jeho prospech pripísaný úrok v dôsledku kreditného zostatku na kartovom účte. V zmysle zmluvne dohodnutých podmienok (pozn. súdu: ktorých dojednanie žalobca takisto nijako nešpecifikoval) je dňom splatnosti deň uvedený vo výpise. Žalobca tvrdil, že žalovaný si nesplnil svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zmluvy, a to ani napriek viacerým výzvam. Pred odstúpením pohľadávky na vymáhanie vystavil ku dňu 8.3.2019 nový výpis z bankovej knihy s konečným stavom ku dňu 28.2.2019 obsahujúci súhrn debetných položiek a to istiny, poplatkov, sankčného úroku a štandardného úroku s prihliadnutím na vykonané úhrady žalovaného s konečným zostatkom na úhradu vo výške 1.487,13 Eur, a podľa toho konštatoval, že konečný dlh žalovaného z doposiaľ neuhradeného dlžného zostatku predstavuje sumu vo výške 1.487,13 Eur.

3. Počas konania následne žalobca oznámil, že pohľadávka voči žalovanému, ktorá je predmetom tohto konania, bola spoločnosťou Všeobecná úverová banka, a.s. ako postupcom na základe rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok k 22.5.2019 postúpená spoločnosti Intrum Slovakia s.r.o. ako postupníkovi, a navrhol, aby súd pripustil jeho vstup do konania namiesto pôvodného žalobcu. Súd o tomto návrhu rozhodol uznesením č.k. 13Csp/97/2019-25 zo dňa 19.6.2019 tak, že tomuto návrhu vyhovel a vstup nového žalobcu na miesto pôvodného žalobcu pripustil.

4. Žalovaný sa k žalobe nevyjadril, hoci ho na to súd pri príprave pojednávania uznesením vyzval, a žaloba s prílohami mu bola doručená ešte dňa 8.8.2019. V súvislosti s tým však súd pripomína, že „I. Pasivita žalovaného v konaní nemôže mať za následok (aplikáciou § 151 ods. 1 a 2 CSP) povinnosť všeobecného súdu priznať akýkoľvek uplatnený nárok. II. Všeobecný súd nemôže vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti protistrany poprieť tvrdenia žalobcu, ak žalobca samotný zanedbal svoju povinnosť tvrdenia. Povinnosť strany sporu tvrdiť má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP – procesné povinnosti a procesné bremená).“ (uznesenie Ústavného súdu SR z 11. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 246/2019, zdroj a analytická právna veta: ustavnysud.sk).

5. Písomným podaním doručeným súdu 14.11.2022 v elektronickej podobe žalobca po nariadení pojednávania v čase krátko pred ním dodatočne dopĺňal špecifikáciu žalovanej sumy s tým, že pozostáva z istiny 594,92 Eur, poplatkov 80,48 Eur, štandardného úroku 673,84 Eur a sankčného úroku 137,89 Eur, a v časti, ktorú označil o zaplatenie istiny vo výške 218,37 Eur (poplatky a sankčný úrok) s prislúchajúcim úrokom z omeškania, a o zaplatenie istiny vo výške 20,10 Eur s prislúchajúcim úrokom z omeškania, s poukazom na platbu počas súdneho konania zo dňa 24.6.2020 vo výške 20,10 Eur, zobral žalobu späť.

6. Na prejednanie veci bolo nariadené pojednávanie, na ktoré sa žalobca nedostavil, avšak svoju neúčast' ospravedlnil, a preto súd vec v zmysle ust. § 180 CSP prejednal v jeho neprítomnosti, a prihliadol pritom na obsah spisu a vykonané dôkazy. Žalovaná na pojednávaní uviedla, že úver žiadala v súvislosti s úmrtím manžela na jeho pohreb, avšak peniaze jej boli dodatočne schválené až potom, a použila ich na spotrebu. Dodala, že pokiaľ by mala byť zaviazaná na úhradu dlžnej sumy, aby jej bolo umožnené uhradiť ju v splátkach s poukazom na jej sociálnu situáciu s tým, že býva sama a musí si zabezpečiť aj úhrady na kúrenie (drevo) i výdavky na plyn, ostatné jej výdavky sú na stravu, nemôže sa zamestnať, lebo má otvorenú ranu, a jej jediný príjem predstavuje 278,- Eur mesačne ako vdovský dôchodok.

7. Podľa § 145 ods. 1 a 2 CSP ak je žaloba vzatá späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je žaloba vzatá späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví. O čiastočnom späťvzatí žaloby rozhodne súd v rozhodnutí vo veci samej.

8. Podľa § 146 ods. 1 CSP súd konanie nezastaví, ak žalovaný so späťvzatím žaloby z vážnych dôvodov nesúhlasí. Na nesúhlas žalovaného so späťvzatím žaloby sa neprihliada, ak dôjde k späťvzatiu žaloby skôr, než sa začalo predbežné prejednanie sporu podľa § 168 alebo pojednávanie.

9. V danom prípade žalobca zobral žalobu čiastočne späť, a keďže tak urobil skôr než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie, teda v čase, keď sa na prípadný nesúhlas žalovaného so späťvzatím žaloby v zmysle ust. § 146 ods. 1 CSP neprihliada a jeho vyjadrenie k čiastočnému späťvzatiu preto nie je ani potrebné, súd konane v rozsahu späťvzatia žaloby postupom podľa § 145 ods. 2 CSP v tejto časti zastavil.

10. Pri prejednaní zostávajúcej časti pritom súd poukazuje na to, že v zmysle ustanovenia § 132 ods. 1 CSP musí žalobca v žalobe uviesť pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, ktoré odôvodňujú uplatnený nárok (povinnosť tvrdenia), teda vymedziť skutkové okolnosti, ktoré majú byť podkladom rozhodnutia, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (dôkazná povinnosť). Podľa § 132 ods. 2 CSP opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy.

11. Podľa Čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Nikto sa však nesmie dovoľávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1.

12. Podľa Čl. 5 CSP zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prieťahom v konaní.

13. Podľa § 149 CSP prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky.

14. Podľa § 153 ods. 1 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania.

15. Podľa § 215 ods. 1 a 2 CSP súd rozhodne na základe zisteného skutkového stavu. Skutkový stav sa zisťuje procesným postupom podľa tohto zákona.

16. „Všeobecné, vágne a paušálne tvrdenia žalobcu neumožňujú súdu ich vecné preskúmanie a nie sú spôsobilé byť predmetom dokazovania. Takéto nesubstancované prejavy žalobcu súd v konaní legitímne opomenie a nevykonáva vo vzťahu k ich pravdivosti žiadne dokazovanie.“ (in: Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 670., vid' podrobnejšie aj nižšie).

17. V súvislosti s realizovaným i eventuálnym ďalším dopĺňaním skutkových tvrdení (ako podkladu zisťovania skutkového stavu) zo strany žalobcu súd tiež pripomína, že podľa § 140 ods. 2 CSP zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe, pričom podľa § 294 CSP zmena žaloby sa v spotrebiteľských sporoch nepripúšťa, ak je žalovaným spotrebiteľ.

18. Súd sa vo veci oboznámil so žalobou, vykonal dokazovanie všetkými riadne a včas predloženými listinami, ktorých odpis bol stranám sporu v priebehu konania doručený (§ 204 CSP), a na základe zhodných (resp. nespochybných) tvrdení strán (§ 186 ods. 2 CSP) a vykonaných dôkazov zistil tento skutkový stav:

19. Z nespochybných tvrdení žalobcu a listiny označenej ako zmluva o vydaní a používaní kreditnej platobnej karty Pôžičková karta Quatro vyplýva, že dňa 11.12.2015 bola medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným uzatvorená písomná zmluva o vydaní a používaní kreditnej platobnej karty E., A. s úverovým rámcom 600,- Eur a štandardnou mesačnou splátkou 20,- Eur.

20. Podľa žalobcom predloženého výpisu z Pôžičkovej karty Quatro ku dňu 8.3.2019 za obdobie od 20.12.2015 do 28.2.2019, a na ťarchu (debet) tohto účtu, ktorého zostatok si žalobca uplatňuje v tomto konaní, okrem rôznych súm tzv. štandardných úrokov, sankčných úrokov (bez tohto aby bol zrejмый spôsob ich výpočtu – z akej sumy, v akej sadzbe a za aké obdobie) a rôznych poplatkov boli zaúčtované napríklad aj položky ako tzv. náklady vymáhania do vyhl. okamžitej splatnosti najmenej 3 x po 16,63 Eur a 1 x 24,90 Eur. Ostatné debetné operácie, resp. transakcie (predstavujúce reálne poskytnutie peňažných prostriedkov v prospech žalovaného – čerpanie – platbami kartou či výbermi z bankomatov) boli spolu vo výške 594,92 Eur. Žiadne úhrady v prospech tohto účtu (ako kreditné transakcie) do jeho zatvorenia zaznamenané neboli.

21. Podľa § 497 zák. č. 513/1991 Zb. (ďalej len „Obchodný zákonník“ alebo aj „OBZ“) zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

22. Nasledujúce dispozitívne ustanovenia Obchodného zákonníka (od ktorých sa strany v zmysle § 263 ods. 1 OBZ môžu odchýliť) stanovujú výšku úrokov, ich uplatňovanie, ako aj pravidlá splácania a splatnosti úrokov.

23. Napríklad podľa § 502 ods. 1 OBZ od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona. Podľa § 503 ods. 1 OBZ záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak lehota na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov je dlhšia ako rok, sú úroky splatné koncom každého kalendárneho roka. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia ak sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach, sú v deň splatnosti každej splátky splatné aj úroky z tejto splátky. Podľa ods. 3 tohto ustanovenia dlžník je oprávnený vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve. Úroky je povinný zaplatiť len za dobu od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov.

24. V prejednávanej prípad je zjavné, že ide o právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy o úvere, ktorá má v zmysle ust. § 261 ods. 6 OBZ povahu tzv. absolútneho obchodného záväzkového vzťahu spravujúceho sa ustanoveniami tretej časti tohto zákona. Zo skutočností uvedených žalobcom však vyplýva, že v podrobnostiach ide o nároky medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným ako spotrebiteľom vyplývajúce zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a právny vzťah (zmluvu) medzi účastníkmi je preto potrebné posúdiť aj podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „ZoSU“), ktorý stanovuje špeciálnu úpravu spotrebiteľských úverov.

25. Podľa § 1 ods. 1 ZoSU tento zákon upravuje práva a povinnosti súvisiace s poskytovaním spotrebiteľského úveru na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, podmienky poskytovania spotrebiteľského úveru, náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, spôsob výpočtu celkových nákladov spotrebiteľa spojených s poskytovaním spotrebiteľského úveru a ďalšie opatrenia na ochranu spotrebiteľa.

26. Podľa § 9 ods. 1 ZoSU zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu.

27. Podľa § 9 ods. 2 ZoSU zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka (§ 52 a 60 o spotrebiteľských zmluvách) musí obsahovať (okrem ďalších tam uvedených, pozn. súdu) tieto náležitosti:

- f) dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru,
- g) celkovú výšku a konkrétnu menu spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie,
- i) úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, podmienky, ktoré upravujú jej uplatňovanie, index alebo referenčnú úrokovú sadzbu, na ktorý je výška úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru naviazaná, ako aj časové obdobia, v ktorých dochádza k zmene výšky úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru, podmienky a spôsob vykonania tejto zmeny; ak sa za rôznych podmienok uplatňujú rôzne úrokové sadzby spotrebiteľského úveru, uvádzajú sa tieto informácie o všetkých uplatniteľných úrokových sadzbách spotrebiteľského úveru,
- k) výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priraďovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia,
- l) právo spotrebiteľa vyžiadať si výpis z účtu vo forme amortizačnej tabuľky podľa odseku 5, ak sa amortizuje istina na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere na dobu určitú, a to bezplatne a kedykoľvek počas celej doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
- m) súhrnný prehľad, ktorý obsahuje lehoty a podmienky splácania úrokov a súvisiacich pravidelných a nepravidelných poplatkov, ak sa poplatky a úroky majú platiť bez amortizácie istiny.

28. Podľa § 273 OBZ časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami alebo odkazom na iné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené.

29. Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

30. Podľa § 11 ods. 1 písm. a), b) ZoSU poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere nemá písomnú formu podľa § 9 ods. 1, alebo neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y) a § 10 ods. 1.

31. Podľa § 11 ods. 2 veta druhá a tretia ZoSU v prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje najmä posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez údajov o sociálno-ekonomickej situácii spotrebiteľa a účelové použitie údajov o sociálno-ekonomickej situácii spotrebiteľa na vytvorenie zdania väčšej schopnosti spotrebiteľa splácať úver, ako tomu v skutočnosti je.

Všeobecné východiská

32. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení zmluva o úvere predpokladá záväzok veriteľa, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a záväzok dlžníka poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky. Ďalší obsah takéhoto právneho vzťahu (vrátane niektorých otázok týkajúci sa úročenia, úrokov a ich splatnosti) je vo všeobecnosti subsidiárne určený dispozitívnymi normami § 498 a nasl. Obchodného zákonníka (ak strany nedohodnú inak). V prípade zmluvy o spotrebiteľskom úvere (čo je aj tento prípad) však zákon pre vznik práva na úroky a poplatky v zmysle § 9 ods. 2 ZoSU, okrem písomnej formy zmluvy, vyžaduje aj jej ďalšie obligatórne obsahové náležitosti (inak sa podľa § 11 ods. 1 písm. a) ZoSU poskytnutý spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov).

33. V písomnej zmluve o spotrebiteľskom úvere musí byť preto určite a zrozumiteľne (§ 37 ods. 1 OZ), okrem ďalších náležitostí, v zmysle ust. § 9 ods. 2 ZoSU určená:

f) doba trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere – čím sa, vzhľadom na vymedzenie pojmu zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 2), rozumie doba trvania záväzku poskytnúť peňažné prostriedky (čo má osobitný význam najmä pri neskoršom, prípadne postupnom čerpaní úveru resp. pri revolvingu) a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru,

g) podmienky upravujúce jeho čerpanie – teda „Akým spôsobom a kedy spotrebiteľ dostane peniaze“ (viď formulár pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere, ktorý je uvedený v prílohách č. 3 a 4 tohto zákona, a obsahuje niektoré vysvetľujúce informácie),

i) úroková sadzba spotrebiteľského úveru – ktorou je podľa § 2 písm. j) ZoSU úroková sadzba vyjadrená ako fixné alebo variabilné percento, a súčasne podmienky ktoré upravujú jej uplatňovanie – ktorými sa, vychádzajúc z podstaty a zmyslu úročenia, rozumejú všetky podmienky tak aby bolo zrejmé ako, resp. z akej sumy a odkedy (napr. či už od dojednanie úveru - rezervácie peňažných prostriedkov, alebo od reálneho poskytnutia peňažných prostriedkov v prospech dlžníka, alebo až od určitého iného času v prípade dojednanie dočasného bezúročného obdobia) a dokedy sa má uplatňovať (napr. do stanoveného času splatnosti, alebo do vrátenia, alebo inak), a to tak, aby bola jasne určiteľná povinnosť platenia úrokov (napr. aj v situácii prípadného predčasného alebo oneskoreného vrátenia peňažných prostriedkov), a

k) výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia – čím sa nepochybne rozumie ako sa jednotlivé splátky priradujú k nesplateným zostatkom. Len takýto výklad požiadavky zákona totiž spĺňa účel spotrebiteľského práva, a to jednak venovať zvýšenú pozornosť ochrane spotrebiteľa (ktorý by nemal byť zavádzaný a mal by mať čo najviac informácií umožňujúcich mu – pred, ale i dodatočne po poskytnutí úveru - čo najlepšie posúdiť situáciu a urobiť rozhodnutie ohľadom uzavretia zmluvy a následne aj

spôsobu, resp. rýchlosti splácania úveru), a tiež preto, že len pri vyššie uvedenom riadnom vymedzení uplatňovania úrokovej sadzby (úročenia) je možné kedykoľvek (i v priebehu splácania) určiť obsah právneho vzťahu, t.j. výšku zostávajúcej istiny, úrokov a ostatných poplatkov.

34. Prax, a ako vyplýva z ust. § 9 ods. 2 písm. l) a m) ZoSU aj zákon (rozlišujúci minimálne splácanie s amortizáciou istiny alebo bez), totiž pozná rôzne spôsoby splácania úveru. Napríklad poskytnuté peňažné prostriedky (istina) sa môžu splácať na začiatku a úroky až na konci, prípadne naopak, alebo sa úroky a poplatky strhnú ihneď z celkovej výšky spotrebiteľského úveru (pozri napr. vysvetlivky k položke 2C formulára o zmluvných podmienkach podľa vyhl. č. 620/2007 Z.z. v pôvodnom znení), prípadne sa istina spláca spolu s úrokmi v rôznych kombináciách (čo navonok nevylučuje rovnakú resp. nemennú výšku celkovej splátky), či už s pevnou splátkou istiny a sumy úroku, resp. podľa ich rôzne stanoveného podielu, alebo sa amortizuje celkovými rovnomernými tzv. anuitnými splátkami, pri ktorých sa plynule mení výška a pomer splátky istiny a úroku. Spôsob úročenia a splácania úveru a jeho jednotlivých častí musí byť preto vyjadrený určitým a zrozumiteľným spôsobom vylučujúcim pochybnosti o obsahu povinnosti splácať jeho jednotlivé položky (vrátane postupu jej splnenia). Na spotrebiteľský úver sa totiž nevzťahujú automaticky obvyklé všeobecné subsidiárne pravidlá úročenia a splácania podľa dispozitívnych ustanovení OBZ (v zmysle ust. § 9 ods. 2 ZoSU v spojení s ust. § 11 ods. 1 ZoSU), a úroky, resp. výška úrokov (úroková sadzba), podmienky jej uplatňovania a podmienky splácania istiny, úrokov a iných poplatkov musia byť výslovne písomne dohodnuté, resp. určené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Inak sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov, a veriteľ nárok na úroky a poplatky nemá.

35. Všetky vyššie uvedené obligatórne obsahové náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere pritom zároveň vo svojej podstate vymedzujú rozhodujúce skutočnosti, ktoré jediné odôvodňujú, resp. v zmysle ZoSU sú spôsobilé (mohli by a mali by) odôvodňovať nárok na úroky a poplatky (odplatu) za úver podľa zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a ktoré preto musí žalobca v súvislosti s nimi pre úspech v konaní riadne tvrdiť (a preukázať). Totiž len ak je v zmluve (presne) stanovený rozsah a spôsob čerpania, úročenia a splácania úveru resp. jeho jednotlivých častí a súvisiacich poplatkov (teda záväzkov), iba vtedy zákon s takýmto prejavom vôle spája právne následky (teda vznik práv a povinností), a len vtedy je možné kedykoľvek určiť rozsah všetkých práv a povinností, ktoré sú obsahom daného právneho vzťahu.

36. Pre úplnosť treba uviesť, že časť obsahu zmluvy síce možno určiť aj odkazom na obchodné podmienky, nemalo by sa to však týkať podstatných náležitostí zmluvy (ale len dojednaní technického a vysvetľujúceho charakteru), keďže tieto informácie sa musia povinne uvádzať spotrebiteľovi už v predzmluvnom formulári pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere (§ 4 ods. 2 ZoSU), a nič by preto, v prípade poctivého prístupu veriteľa, nemalo brániť tomu uviesť ich aj priamo v zmluve (mutatis mutandis aj nález ÚS ČR citovaný nižšie). Okrem toho tiež platí, že stanovenie časti obsahu zmluvy odkazom na obchodné podmienky nemôže byť ani neprimerane všeobecné (nestačí iba zmienka o obchodných podmienkach), pretože ak má byť súčasťou zmluvy (ako prejavu vôle), platia preňho, ak sa s ním majú spájať právne účinky, rovnaké pravidlá ako aj pre iné právne úkony. Časť obsahu zmluvy, ktorú tento odkaz určuje (poukazom na obchodné podmienky), by sa mala preto stanoviť konkrétne (určite a zrozumiteľne, § 37 ods. 1 OZ) tak, aby bolo zrejmé úpravu ktorej časti zmluvy (práv a povinností) treba hľadať a vykladať na inom mieste (napr. v obchodných podmienkach), písomne (§ 9 ods. 1 ZoSU), a zároveň aj nie menším písmom ako iná časť takejto zmluvy (§ 53c OZ). V tomto prípade tomu tak nebolo.

37. V tejto súvislosti súd tiež pripomína, že určitosti a zrozumiteľnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere ako dvojstranného právneho úkonu nesvedčí ani rozsiahlosť a neprehľadnosť textu obchodných podmienok napísaná drobným písmom so súčasným zakomponovaním viacerých podstatných zmluvných náležitostí zmluvy o úvere na ich viacerých miestach. Inými slovami vo vzťahu k ich platnosti súd zdôrazňuje, že v prípade konfliktu záujmov spotrebiteľa a jeho zmluvného partnera je potrebné poskytnúť vyššiu mieru ochrany spotrebiteľovi ako slabšej zmluvnej strane. V kontexte s týmto princípom je potrebné posúdiť aj úverové zmluvné podmienky. Tie zásadne nesmú slúžiť tomu, aby do nich často v neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom napísanej forme skryl zmluvný partner spotrebiteľa podmienky, ktoré sú podstatné, a o ktorých môže predpokladať, že uniknú jeho pozornosti. Pokiaľ tak učiní, spreneverí sa princípu dôvery a preto takému jednaniu nemožno priznať právnu ochranu pre rozpor s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ).

38. K tomu možno poukázať aj na právny záver uvedený v náleze Ústavného súdu ČR z 11.11.2013, sp. zn. I.ÚS 3512/11. Podľa neho v rámci spotrebiteľských zmlúv dojednaní o zmluvnej pokute (argumentum a minori ad maius tým skôr o predmete hlavného záväzku resp. o podstatných náležitostiach zmluvy, pozn. súdu) v zásade nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných zmluvných podmienok, ale len spotrebiteľskej zmluvy samotnej (na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis). Ústavný súd zdôraznil, že dodávateľ sa má chovať k spotrebiteľovi, ktorý je slabšou zmluvnou stranou poctivo, v opačnom prípade mu nie je možné poskytnúť právnu ochranu. Zásada poctivosti sa prejavuje aj tým, že zmluvné dojednanie nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednanie technického a vysvetľujúceho charakteru, a naopak nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej, zložitej formulovanej a malým písmom písanej forme skrýval dodávateľ dojednanie, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosť spotrebiteľa zrejme uniknú.

Právne posúdenie

39. V danom prípade ide v zmysle ust. § 290 CSP nepochybne o tzv. spotrebiteľský spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou. Podanej žalobe, ktorou je súd viazaný, vychádzajúc zo skutočností v nej uvedených, však nebolo možné vyhovieť úplne.

40. V návrhovom konaní je výlučne na žalobcovi a jeho zodpovednosti čoho (akého práva) a na základe akých skutočností sa v súdnom konaní domáha. V zmysle ustanovenia § 132 ods. 1 CSP musí žalobca v žalobe uviesť pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, ktoré odôvodňujú uplatnený nárok (povinnosť tvrdenia), teda vymedziť skutkové okolnosti, ktoré majú byť podkladom rozhodnutia, označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (dôkazná povinnosť), a uviesť žalobný návrh. Žalobným návrhom je súd viazaný. Žalobca teda procesne zodpovedá za to čo a prečo žaluje, a za výber a formuláciu procesných prostriedkov. Je preto zásadne vecou toho, kto navrhuje začatie konania, aby žalobu prispôbil po stránke formulačnej a obsahovej § 132 ods. 1 CSP. Podľa § 132 ods. 2 CSP opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy. Podľa § 150 ods. 1 CSP strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu.

41. V sporovom konaní, ktoré je ovládané dispozičnou zásadou, platí, že súd je viazaný žalobou. Nárok uplatnený žalobou je charakterizovaný opísaním skutkových okolností, ktorými žalobca svoj nárok odôvodňuje, a skutkovým základom opísaným v žalobe v spojení so žalobným petitom je potom vymedzený základ nároku uplatneného žalobou, ktorý je predmetom konania. Rozhodujúcimi skutočnosťami sa rozumejú (všetky) údaje, ktoré sú celkovo nutné k tomu, aby bolo jasné, o čom a na akom základe má súd rozhodnúť, a ktoré, ak budú preukázané, umožňujú žalobe vyhovieť (porovnaj tiež napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 23. januára 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000, in Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu, nakladateľstvo C.H.Beck, zväzok 13, publ. pod označením C 962).

42. Rozsah nutných údajov, ktoré odôvodňujú uplatnený nárok čo do základu a výšky (bremeno tvrdenia), je pritom určovaný hypotézou právnej normy, ktorá sa má na daný právny vzťah resp. skutkový stav aplikovať.

43. Žalobca si v tomto konaní podanou žalobou uplatnil voči žalovanému ako spotrebiteľovi v súvislosti s jeho vzťahom s jeho právnym predchodcom (bankou) ako dodávateľom zaplatať požadovanú sumu len všeobecne – poukazom na poskytnutý úver a pripojené listiny. Ako dodávateľ tak ale procesne netvrdil a nepreukázal všetky také rozhodujúce skutočnosti, ktoré by konkrétne a komplexne (podľa § 132 ods. 1 a 150 ods. 1 CSP úplne) skutkovo identifikovali a odôvodňovali uplatnený nárok voči žalovanému čo do základu a výšky, a umožňovali ho preskúmať (a to najmä uplatňované zmluvné úroky), a preto považoval súd podanú žalobu v tejto časti za nedôvodnú. V súvislosti s úvahami o úplnosti podania má pritom súd za to, že žaloba má po formálnej stránke všetky minimálne obsahové náležitosti, je v nej obsiahnuté čoho sa týka a čo sleduje, ako aj uvedenie podľa žalobcu podstatných (rozhodujúcich) skutočností, a jej posúdenie ako aj posúdenie (ne)úplnosti týchto tvrdení tak bolo už len vecou posúdenia a rozhodnutia súdu vo veci samej (v opačnom prípade by žalobu, pre neunesenia bremena tvrdenia, nebolo možné nikdy zamietnuť). Pre úplnosť tiež treba uviesť, že ďalšie dopĺňanie

rozhodujúcich skutočností ani neprichádzalo do úvahy - keďže podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe sa v spotrebiteľských veciach nepripúšťa (porovnaj § 294 v spojení s ust. § 140 ods. 2 CSP).

44. Súd pripomína, že dôvod uplatneného nároku musí byť v žalobe vymedzený dostatočne konkrétne, určite a nezameniteľne (aj pre vymedzenie totožnosti rozhodovanej veci) tak, aby bolo zrejmé o čom a na základe akých skutočností (teda v tomto konkrétnom prípade zrejme na základe ktorých konkrétnych skutočností súvisiacich s úrokmi a poplatkami) má súd o nároku na zaplatenie uplatnenej sumy (resp. jej zložiek) rozhodnúť. Uvedené má význam jednak z hľadiska prekážky litispendencie a res iudicata, ako aj v zmysle uplatnenia prejednacieho princípu a zásady koncentrácie, a toho, aby sa žalovaný k predmetu konania vôbec mohol riadne vyjadriť (vrátane konkrétneho výpočtu úrokov a poplatkov). V návrhovom (sporovom) konaní je preto zrejmé, že je povinnosťou a zodpovednosťou žalobcu tvrdiť (substancovať) všetky také skutočnosti, ktoré by jeho nárok odôvodňovali (bremeno tvrdenia), v zmysle prejednacej zásady a zásady kontradiktórnosti súd nie je povinný a ani oprávnený vyhľadávať za žalobcu rozhodujúce skutočnosti, ktoré by jeho nárok odôvodňovali, a tieto len posudzuje (vychádza z tvrdeného a zisteného skutkového stavu). Skutkový stav sa pritom zisťuje len v rámci vymedzenom procesným útokom a obranou procesným postupom podľa zákona, a teda, okrem niektorých výnimiek, iba na základe predložených skutkových tvrdení, a to či už zhodných (§ 186 ods. 2 CSP), nepopretých (§ 151 ods. 1 CSP) alebo verifikovaných (preukázaných) po vykonanom dokazovaní (§ 220 ods. 2 CSP), a skutočnosti, ktoré procesne nikto netvrdil (okrem skutočností všeobecne známych, alebo skutočností známych súdu z jeho činnosti, prípadne niektorých skutočností vyplývajúcich z verejných registrov) podkladom rozhodnutia nie sú. Inými slovami teda možno povedať, že skutočnosti (z ktorých by eventuálne bolo možné vyvodzovať právo žalobcu – na konkrétne úroky a poplatky), ktoré žalobca (dodávateľ) netvrdil, sa teda inak v konaní vyhľadávať (zisťovať), preukazovať a pri rozhodovaní tak ani posudzovať nebudú. Súd sám nevyšetruje a nevyhľadáva skutočnosti potrebné pre priznanie práva – rozhoduje len v rámci procesného útoku a na základe skutkového stavu zisteného procesným postupom podľa zákona (viď § 181 ods. 3, § 215 ods. 2 CSP, ako aj obsahovú štruktúru rozsudku podľa § 220 ods. 2 CSP – v ktorom súd uvedie čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, a ako súd posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, a ako vec právne posúdil), a preto v prípade, že z tvrdených skutočností právo na zaplatenie požadovanej sumy nevyplýva (neunesenie bremena tvrdenia), a v spotrebiteľských veciach sa podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe ani nepripúšťa (§ 294 v spojení s ust. § 140 ods. 2 CSP), nemožno mu priznať súdnu ochranu, a nárok žalobcu z takejto žaloby musí byť v tomto rozsahu zamietnutý.

45. Uvedené závery pritom vyplývajú aj z komentovanej odbornej literatúry, podľa ktorej „základnú procesnú povinnosť sporových strán predstavuje povinnosť substancovať všetky podstatné a rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzujú svoju procesnú taktiku (útok alebo obranu). V sociálnej koncepcii civilného procesu sa povinnosť tvrdenia prejavuje ako povinnosť pravdivo a úplne opísať všetky rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu. Nedodržanie tejto povinnosti vedie k neuneseniu bremena tvrdenia v civilnom spore. Následkom je tak opätovne strata sporu pre neunesenie konkrétneho procesného bremena. Ak teda súd procesnú stranu „pristihne“ pri porušení povinnosti tvrdenia, je v rámci tzv. materiálneho vedenia sporu oprávnený a povinný k tejto skutočnosti prihliadnúť a vyhodnotiť ju v komplexe s inými procesnými povinnosťami a bremenami pri rozhodovaní sporu. ... Súd teda in concreto prihliadne i na nedodržanie procesnej povinnosti relevantne substancovať rozhodujúce skutkové tvrdenia (t.j. substancovať ich pravdivo a úplne)“ (in: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 50). „Všeobecné, vágne a paušálne tvrdenia žalobcu neumožňujú súdu ich vecné preskúmanie a nie sú spôsobilé byť predmetom dokazovania. Takéto nesubstancované prejavy žalobcu súd v konaní legitímne opomenie a nevykonáva vo vzťahu k ich pravdivosti žiadne dokazovanie. ... žalovanému musí byť umožnené vyjadriť sa ku všetkým tvrdeným skutočnostiam a vykonaným dôkazom. Toto svoje právo nemôže žalovaný efektívne realizovať v prípade neurčitého skutkového tvrdenia, ktoré samo o sebe vylučuje vysvetlenie alebo relevantnú reakciu, pri zachovaní náležitej miery vecnosti a zrozumiteľnosti. Pokiaľ samotná žaloba nevykazuje vady, pre ktoré by ju súd odmietol v zmysle § 129 ods. 3 CSP, nie je osobitne procesne sankcionované to, že žalobca nedostatočne substancoval svoje skutkové tvrdenia, resp. že sú jeho skutkové tvrdenia neúplné alebo neurčité. Tieto okolnosti sa však prejavujú v ďalšom procesnom postupe súdu (napr. nevykonanie dôkazu, neúplne zistený skutkový stav a pod.) a v jeho konečnom rozhodnutí (zamietnutie žaloby, prípadne zastavenie

konania), za čo nesie plnú zodpovednosť procesne neaktívny žalobca. V záujme jeho vlastného procesného úspechu vyžaduje sporové konanie od žalobcu adekvátnu mieru vigilancie a diligencie, teda bdelosti a dôslednosti“ (in: tamtiež, s. 670). „Primárne by všetky relevantné a rozhodujúce skutkové tvrdenia žalobcu mali byť uvedené v žalobe a relevantné a rozhodujúce skutkové tvrdenia žalovaného v jeho vyjadrení k žalobe, resp. v replike a duplike (pozri § 167 a komentár k nemu). Súd môže dať stranám možnosť riadne splniť povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť aj dodatočne, tento postup je však na úvahe súdu ... Kruciálny rozdiel medzi sporom a mimosporom spočíva v tom, že zatiaľ čo v mimospore je zistenie všetkých podstatných skutočností povinnosťou súdu, a to dokonca bez ohľadu na (ne)aktivitu účastníkov konania (vyšetrovací princíp) a rozhodnutie vo veci samej možno vydať až vtedy, keď budú všetky relevantné skutočnosti zistené (princíp materiálnej pravdy), v klasickom spore (na tomto mieste odhliadneme od odlišností sporov s ochranou slabšej strany) je uvedenie a preukázanie relevantných skutočností povinnosťou a zodpovednosťou sporových strán za minimálnej procesnej aktivity súdu a vec je „zrelá“ na meritórne rozhodnutie nie až vtedy, keď boli všetky relevantné skutočnosti preukázané, ale už v momente, keď niektorá zo sporových strán prestala (resp. premeškala príležitosť) „posúvať“ spor k ďalším skutkovým zisteniam.“ Pokiaľ ide o rozsah skutkového základu meritórneho rozhodnutia v sporovom procese súd v zhode s jurisprudenciou poukazuje na to, že „v klasickom sporovom konaní súd nevystupuje v pozícii aktívneho vyšetrovateľa, ale v pozícii arbitra, ktorý zistí skutkový stav len z komponentov (pozri aj ďalší výklad), ktoré do konania dodali sporové strany. Úlohou súdu teda nie je aktívne vyhľadávať skutkové zistenia a snažiť sa o poznanie „objektívnej“, či „materiálnej“ pravdy, ale zisťovať skutkový stav v miere primeranej procesnej aktivite sporových strán. Bez tejto aktivity strán súd v zisťovaní skutkového stavu nepokračuje – uzavrie proces skutkového základu pre meritórne rozhodnutie a vec rozhodne“ (tamtiež, s. 796).

46. Na zdôraznenie uvedeného, s ohľadom na podanú žalobu, pre komplexné odôvodnenie rozsudku podľa § 220 ods. 2 CSP (predtým obdobne § 157 ods. 2 O.s.p., s uvedením čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, t.j. aké skutočnosti tvrdil) považuje preto súd za potrebné opätovne poukázať na to, že žalobca vo svojom návrhu v podstate ani len riadne netvrdil všetky rozhodujúce skutočnosti (skutkové okolnosti), ktoré by konkrétne a komplexne odôvodňovali celý uplatnený nárok, resp. jeho jednotlivé položky. V postupoch dodávateľov, v nadväznosti na ich často neprijateľne zjednodušené a netransparentné obchodné praktiky k spotrebiteľom, resp. často aj neprijateľné podmienky (ktoré požadujú od spotrebiteľa uhradenie plnení, o ktorých spotrebiteľ nebol pred uzavretím zmluvy preukázateľne informovaný, ktorých úhrada nebola upravená v zmluve alebo za ktoré spotrebiteľ nedostáva dohodnuté protiplnenie, viď § 53 ods. 4 písm. v OZ – čo taktiež súvisí s bremenom tvrdenia ohľadom požadovaných plnení), stalo sa už aj v súdnom konaní negatívnym javom iba všeobecné uplatňovanie nárokov nekonkrétnym poukazom na prílohy pripojené k návrhu. Na tento trend už reagoval aj zákonodarca, a v ustanovení § 132 ods. 2 platného Civilného sporového poriadku (účinného od 1.7.2016) už výslovne stanovil, že opísanie rozhodujúcich skutočností v žalobe nie je možné nahradiť odkazom na označené dôkazy. V danom prípade pritom ani z týchto príloh nevyplyvajú jasne a zrozumiteľne všetky dôvody uplatnených nárokov. Podľa názoru súdu ide o typický prejav tzv. „Mcdonaldizácie“ spoločnosti a právnych služieb (Václav Vlk: Mcdonaldizace mění advokacii, je nutné reagovat; dostupné na www.ceska-justice.cz). Celá žaloba má skôr len všeobecnú rámcovú (formulárovú) podobu (okrem petitu sú v nej konkrétne uvedené len 3 dátumy a číslo zmluvy) s požadovanou úhradou údajného dlhu bez uvedenia všetkých nevyhnutných (rozhodujúcich) skutočností tak, aby bolo jasné o čom a na akom základe má súd rozhodnúť (a to už i vo vzťahu k tzv. istine - kde absentuje výslovné a zrozumiteľné tvrdenie o poskytnutí - čerpaní peňažných prostriedkov v určitom čase a v určitej výške a záväzku na ich vrátenie s určitým a zrozumiteľným vymedzením spôsobu tohto vrátenia – uvedené len odkazom na prílohy).

47. Teória procesného práva podmieňuje úspech účastníka konania v spore unesením dvoch bremien. Ide jednak o bremeno tvrdiť skutočnosti, ktoré môžu privodiť jeho úspech v spore a jednak bremeno tieto skutočnosti preukázať. Ak účastník nesplní svoju povinnosť tvrdiť skutočnosti rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravidla ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Nesplnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia, má za následok, že skutočnosť, ktorú účastník vôbec netvrdil a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Ak ide o skutočnosť rozhodnú podľa hmotného práva, potom neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre účastníka väčšinou za následok pre neho nepriaznivé rozhodnutie.

48. „Zákon účastníkom ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určovaný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t.j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané, jednak nositeľa dôkazného bremena. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkmi v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti účastníkov. Obvykle platí, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného.“ (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2012, sp. zn. 6 MCdo 17/2010).

49. V tejto súvislosti súd poukazuje aj na uznesenie Nejvyššího soudu ČR zo dňa 17. 6. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2259/2008, podľa ktorého nestačí len „aby žalobce predložil soudu celou řadu listin a v žalobě (či jejím doplněku) souhrnně a nekonkrétně, bez vztahu k jednotlivým rozhodným tvrzením odkázal na tyto listiny. Takový postup by stíral rozdíl mezi skutkovými tvrzeními stran a skutkovými zjištěními, která soud činí z provedených důkazů, a zcela nepřijatelným způsobem by přenášel aktivitu a odpovědnost příslušející účastníkům řízení na soud a byl by též v rozporu se základními zásadami občanského (sporného) řízení - zásadou dispoziční, projednací, rychlosti a hospodárnosti.“

50. Dokazovaním v sporovom konaní sa má preukázať to, čo strany tvrdili, a nie zisťovať to, čo strany netvrdili (in: Števíček, M., Fícová, S., Baricová, J., Mesiaríkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 571)

51. V prejednávanej veci mal žalobca bremeno tvrdenia, že so žalovaným bola uzavretá platná písomná zmluva o spotrebiteľskom úvere so záväzkom veriteľa poskytnúť žalovanému peňažné prostriedky, a záväzkom žalovaného poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť veriteľovi určité úroky (a poplatky), a ďalej že mu veriteľ určité peňažné prostriedky aj reálne poskytol a žalovaný ich (v určitom čase a v konkrétnej výške) nevrátil, prípadne nezaplatil dohodnuté konkrétne špecifikované úroky a poplatky (vrátane skutočností umožňujúcich overiť ich oprávnenosť a výpočet), kedy (v súvislosti s úrokmi z omeškania i premlčaním) bol tento dlh resp. jeho jednotlivé položky splatný, a že zmluva obsahuje všetky obligatórne obsahové náležitosti. Z ust. § 132 a 294 CSP je pritom zrejmé, že všetky podstatné tvrdenia majú byť určité a zrozumiteľne uvedené už v žalobe samotnej, a to aj preto, aby už od začiatku súdneho konania (napr. i s poukazom na prerušenie plynutia premlčacej doby) bolo zrejmé, čo je jeho predmetom, a aby sa k tomu (ku konkrétnym skutočnostiam) v súlade so zásadou dispozičnou, projednacou, rýchlosti i hospodárnosti konania mohla protistrana relevantne vyjadriť, a súd mohol tieto skutočnosti preskúmať a (vrátane výpočtu dlžnej sumy a okolností týkajúcich sa premlčania) aj posúdiť. Žalobca však všetky tieto skutočnosti, ktoré by konkrétne a komplexne skutkovo identifikovali a odôvodňovali uplatnený nárok voči žalovanému čo do základu a výšky (najmä či, kedy a akým spôsobom žalovaný peňažné prostriedky čerpal a mal vrátiť) v žalobe riadne ani netvrdil, a žaloba, hoci má po formálnej stránke všetky minimálne obsahové náležitosti, je len rámcová s tvrdením o údajnom dlhu bez uvedenia všetkých skutočností, ktoré by ho odôvodňovali.

52. Tento nedostatok sa pritom celkom jednoznačne týka predovšetkým úrokov zaúčtovaných na ľarchu žalovaného. Žalobca uplatnil právo na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, ku ktorým pripočítal aj úroky (a pred čiastočným späťvzatím aj rôzne poplatky), vo vzťahu k požadovaným úrokom (a poplatkom) však neuviedol všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, ktoré by ich odôvodňovali, a tieto zo žaloby a jej príloh (riadne a včas predložených dôkazov) napokon nevyplývajú ani nepriamo. Celá argumentácia k nim je v podstate založená len na poukaze a dôvere na ich strohé vyčíslenie z tzv. bankového systému (výpise z účtu) vypracovanom žalobcom bez toho, aby bolo zo žaloby zrejmé, ktoré konkrétne skutočnosti tento dlh, vrátane jeho základu, výšky i času vzniku odôvodňujú. Takúto prax však už nemožno tolerovať. Vo vzťahu k požadovanej sume (najmä k zaúčtovaným úrokom a poplatkom) žalobca neuviedol všetky rozhodujúce skutočnosti umožňujúce ich určenie, prípadne overenie ich výpočtu. Obdobný postup, založený v podstate len na všeobecnom účtovaní žalobcu, bol síce v minulosti možný v zmysle bývalého (dnes už neplatného) znenia ust. § 172 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom do r. 2003) ak sa právo opieralo o tzv. výpis z kníh tuzemského peňažného ústavu (zrejme ako relikv bývalého štátneho vlastníctva, kontroly a z toho a priori predpokladanej správnosti účtovania všetkých peňažných ústavov), a aj to len pri vydávaní platobných rozkazov (procesne bez osobitného skúmania a dokazovania). V súdnom konaní v súčasnosti, s rovnocenným postavením sporových strán, osobitne v prípadoch ex offo kontroly nárokov zo spotrebiteľskej zmluvy, však nemožno nekriticky akceptovať a vychádzať iba z jednostranných nepreskúmateľných vyčíslení sporovej strany (dodávateľa) bez

posúdenia práva. Z tvrdených (a preukazovaných) skutočností musí právo konkrétne vyplývať. Nemožno súhlasiť s postupom a nepriamym tvrdením žalobcu, že jeho evidovanie pohľadávky v uvedenom výpise (z bankového informačného systému) je snáď akousi verejnou listinou, a že toto odôvodňuje a potvrdzuje výšku žalobcom uplatnenej pohľadávky voči žalovanému. V opačnom prípade, ak by už samotné takéto listiny mali byť dôkazom o výške dlhu, bez možnosti preskúmania ich správnosti a výpočtu, by bola úloha súdu zbytočná a tzv. výpis z bankovej knihy – závislý od vstupných údajov žalobcu – by mohol byť rovno exekučným titulom (tak ako napr. platobný výmer niektorých verejnoprávných inštitúcií, pri ktorých to ale ustanovuje zákon), čo je zjavný nezmysel. Podľa § 205 CSP iba listiny vydané orgánmi verejnej moci v medziach ich právomoci, ako aj listiny, ktoré sú osobitným predpisom vyhlásené za verejné, potvrdzujú pravdivosť toho, čo sa v nich osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak.

53. Vo vzťahu k požadovanej sume zaúčtovaných úrokov žalobca neuviedol (ani nepriamo v riadne a včas predložených prílohách) všetky rozhodujúce skutočnosti umožňujúce ich určenie, prípadne overenie ich výpočtu. Pri uplatnení vyčíslených (kapitalizovaných) úrokov sú takými skutočnosťami, ktoré odôvodňujú ich uplatnenie (nárok), vychádzajúc z ich podstaty, nesporne najmä uvedenie výšky úrokovej sadzby s poukazom na konkrétne skutočnosti, ktorú ju odôvodňujú, a presné uvedenie jednotlivých súm – z ktorých sa uplatňuje, s uvedením konkrétnych období – za ktoré sa pri týchto sumách uplatňuje, spolu s ich skutkovým odôvodnením. Vznik jednotlivých dlžných súm, resp. čiastok v nich zahrnutých, však v danom prípade z tvrdení žalobcu nemožno identifikovať, a teda ani posúdiť. Žalobca v žalobe vôbec neuviedol spôsob uplatňovania úrokovej sadzby s uvedením úročených súm a konkrétnych období so skutkovým odôvodnením pri výpočte úroku. Na spotrebiteľský úver sa totiž, ako už bolo uvedené vyššie, nevzťahujú automaticky obvyklé všeobecné subsidiárne pravidlá úročenia a splácania podľa dispozitívnych ustanovení OBZ (v zmysle ust. § 9 ods. 2 ZoSU v spojení s ust. § 11 ods. 1 ZoSU), a úroky, resp. výška úrokov (úroková sadzba), podmienky jej uplatňovania a podmienky splácania istiny, úrokov a iných poplatkov musia byť výslovne písomne dohodnuté, resp. určené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. V návrhovom (sporovom) konaní je pritom zrejmé, že je povinnosťou a zodpovednosťou žalobcu tvrdiť všetky také skutočnosti, ktoré by jeho nárok odôvodňovali (bremeno tvrdenia), súd nie je povinný a ani oprávnený vyhľadávať za žalobcu rozhodujúce skutočnosti, ktoré by jeho nárok odôvodňovali, tieto len posudzuje (vychádza z tvrdeného a zisteného skutkového stavu), a preto v prípade, že z tvrdených skutočností právo na úroky a poplatky nevyplýva (neunesenie bremena tvrdenia), nemožno mu priznať súdnu ochranu, a nárok žalobcu z takejto žaloby musí byť v tomto rozsahu zamietnutý.

54. V súvislosti s neunesením bremena tvrdenia súd prvej inštancie osobitne poukazuje aj na potvrdzujúce rozhodnutie KS PO sp. zn. 22Co/22/2020 v obdobnej veci, podľa ktorého:

„15. Povinnosť tvrdenia sa prejavuje ako procesná povinnosť pravdivo a úplne opísať všetky rozhodujúce skutkové okolnosti daného prípadu. V prípade, že nedôjde k dodržaniu tejto povinnosti, následkom je neunesenie bremena tvrdenia v civilnom procese. Taktiež je zrejmé, že tvrdenia strany sporu, ktoré možno charakterizovať ako veľmi všeobecné, vágne alebo paušálne, nie sú pre súd spôsobilé byť predmetom dokazovania a neumožňujú súdu ich vecné preskúmanie. Primárne by jednoznačne mali byť všetky relevantné a rozhodujúce skutkové tvrdenia žalobcu uvedené v samotnej žalobe. Úlohou súdu v kontradiktórnom spore je povinnosť zisťovať skutkový stav iba v miere primeranej procesnej aktivite sporových strán.

16. V danom prípade tvrdenia žalobcu uvedené v žalobe boli tak všeobecné a paušálne, že neumožňovali súdu prvej inštancie ich vecné preskúmanie a podľa názoru odvolacieho súdu ani neboli spôsobilé byť predmetom riadneho dokazovania. Z obsahu žaloby je zrejmé, že žalobca si žalobou uplatnil voči žalovanej ako spotrebiteľke v súvislosti s jej vzťahom s ním (bankou) ako dodávateľom zaplataenie požadovanej sumy len všeobecne, a to s poukazom na poskytnutý spotrebiteľský úver a pripojené listiny. Podľa žalobcu pohľadávka žalobcu pozostávala z istiny 1.762,34 eura, riadneho úroku 812,06 eura a poplatkov 128,73 eura. Viac k špecifikácii úrokov a poplatkov žalobca neuviedol.

17. Súd prvej inštancie správne s poukazom na ustanovenie § 132 ods. 2 CSP uviedol, že nebolo jeho povinnosťou z predložených listinných dôkazov skúmať a vyhľadávať špecifikáciu úrokov a poplatkov a ako sa žalobca k vyčísleniu svojej pohľadávky dopracoval. Naopak, povinnosťou žalobcu bolo nielen všeobecne označiť záväzkový vzťah, ale konkrétnymi tvrdeniami uviesť tie skutočnosti, z ktorých odvodil svoj žalobný návrh. Predmetom žalobného návrhu je číselne vyjadrený nárok, povinnosťou žalobcu bolo preto konkrétnou číselnou operáciou vyjadriť svoje tvrdenie o tom, ako tento nárok vznikol a z čoho konkrétne pozostáva.“

55. Okrem neunesenia bremena tvrdenia o všetkých skutočnostiach odôvodňujúcich právo na vyúčtované a uplatnené úroky a iné poplatky súd pripomína, že tieto sú zároveň obligatónnymi obsahovými náležitosťami zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a vzhľadom na vyššie uvedené, i v nadväznosti na stým súvisiace dôkazné bremeno, je preto tiež zrejmé, že predložená zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje podmienky, ktoré upravujú spôsob uplatňovania úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru – ako, z akej sumy, odkedy a dokedy (§ 9 ods. 2 písm. i) ZoSU), a poskytnutý spotrebiteľský úver sa preto považuje aj podľa § 11 ods. 1 ZoSU za bezúročný a bez poplatkov.

56. V súvislosti s bremenom tvrdenia zo skutočností uvedených žalobcom tiež nevyplýva, že by v zmysle § 7 ods. 1 ZoSU pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere posúdil s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Podľa názoru súdu pritom posúdenie príjmov bez primeraného zistenia a posúdenia sociálneho postavenia dlžníka a najmä jeho celkových výdavkov neumožňuje dospieť k záveru, či vzhľadom na jeho sociálno-ekonomickú situáciu bude schopný úver splácať, a preto ak veriteľ (vychádzajúc z nespochybných tvrdení žalovanej o úvere v súvislosti s úmrtím jej manžela) takto nepostupoval, hrubo porušil svoju povinnosť posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, a tento sa tiež z tohto dôvodu podľa § 11 ods. 2 ZoSU považuje za bezúročný a bez poplatkov.

57. Vzhľadom na tieto dôvody, teda jednak pre neunesenie bremena tvrdenia ohľadom skutočností odôvodňujúcich úroky a iné poplatky, ako aj s poukazom na absenciu obligatónnych obsahových náležitostí zmluvy, a hrubé porušenie vyššie uvedenej povinnosti veriteľa, s ktorými zákon spája bezúročnosť a bez poplatkovosť úveru, má žalobca, z titulu pohľadávky zo zmluvy o úvere nárok iba na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov (bez zmluvných úrokov a poplatkov). Keďže žalovanému bol poskytnutý úver (čerpanie) vo výške 594,92 Eur, na ktorý žalovaný (podľa tvrdení žalobcu) počas konania uhradil sumu 20,10 Eur, súd ho zaviazal na vrátenie zostatku týchto poskytnutých peňažných prostriedkov vo výške 574,82 Eur spolu s úrokom z omeškania. Právny predchodca žalobcu žalovaného vyzval na vrátenie peňažných prostriedkov a žalovaný je v omeškaní s ich vrátením, a preto mu súd v zmysle ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nar. vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. uložil povinnosť na ich zaplatenie spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy uplatnenými v súlade so zákonom odo dňa nasledujúceho po lehote na úhradu uvedenej vo výzve k splateniu úveru so zohľadnením postupných čiastkových úhrad, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

58. O splnení dlhu v splátkach súd rozhodol za primeraného použitia ust. § 232 ods. 3 CSP na základe žiadosti žalovaného s prihliadnutím na celkovú výšku dlhu žalovaného, jeho sociálnu situáciu ako i priznané úročenie dlhu až do jeho zaplatenia úrokom z omeškania, keď vzhľadom na to podľa názoru súdu plnenie v splátkach nezasiahne nadmerne nepriaznivo do majetkovej sféry žalobcu. Súd preto uložil žalovanému povinnosť vykonať uložené peňažné plnenie v mesačných splátkach po 50,- Eur mesačne vždy do 10. dňa v mesiaci, ktoré považoval za primerané tak, aby dlh mohol byť uhradený v čase výrazne nepresahujúcom dobu jedného roka, a to pri súčasnej snahe o zabezpečenie jeho finančnej disciplíny zároveň so stanovením podmienky riadneho plnenia splátok pod stratou výhody splátok pri omeškaní s ich plnením v zmysle ust. § 232 ods. 4 CSP - tak, ako jej to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Súd zároveň pripomína, že určený spôsob splnenia dlhu predstavuje minimálne splátky a je na žalovanom a v jeho záujme (vzhľadom na úročenie dlhu), aby uložené peňažné plnenie, podľa svojho uváženia, vykonal prípadne dobrovoľne aj skôr.

59. O náhrade trov konania súd rozhodoval v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

60. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

61. V konaní bol procesne úspešnejší žalovaný, a preto by mu mal súd v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP aj bez návrhu (s prihliadnutím na obsah súdneho spisu) v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, priznať podľa § 255 ods. 1 CSP pomernú náhradu trov konania, o ktorej výške by následne v zmysle § 262

ods. 2 CSP rozhodol po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením (ktoré by vydal súdny úradník). Keďže však žalovanému v doterajšom konaní podľa obsahu súdneho spisu doposiaľ žiadne preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva (trovy konania) nevznikli, a neúspešnejší žalobca na náhradu trov konania nemá právo, súd nárok na náhradu trov konania stranám nepriznal.

62. O vrátení časti súdneho poplatku za žalobu (vzhľadom na jej čiastočné späťvzatie) rozhodne súd samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 14 ods. 4 zák. č. 71/1991 Zb.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.